

FIIA 21/2014

COMMENT

András Rácz
Vanhempi tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Moldovan EU-myönteinen linja ei ole kirkossa kuulutettu >

Parlamenttivaalien tulokset osoittavat Moldovan syvän kahtiajakautuneisuuden

Moldovaa vuodesta 2009 hallinneet EU-mieliset puolueet voittivat marraskuun lopussa pidetyt parlamenttivaalit. Moldovan eurooppalainen integraatio on edennyt lupaavasti, mutta myös Venäjä-myönteiset puolueet keräsivät vaaleissa huomattavan kannatuksen. Moldova on yhä hyvin jakautunut maa.

Moldovaa on maan eurooppalais-tumis- ja modernisaatiokehityksen ansiosta jo vuosien ajan pidetty Euroopan unionin itäisten kumppanimaiden mallioppilana. Touku-kuusta 2014 lähtien moldovalaiset ovat saaneet matkustaa EU-alueelle ilman viisumia, ja kesäkuussa allekirjoitettiin unionin ja Moldovan välinen assosiaatiosopimus.

Moldovan Eurooppa-mielisten, uudistushaluisten puolueiden koalitiio – jonka muodostavat liberaalidemokraattinen puolue, liberaalipuolue ja demokraattipuolue – on joutunut toimimaan hyvin haasteellisessa ympäristössä, mutta on onnistunut lähentämään Moldovaa Euroopan unioniin. Koalitiio nousi valtaan vuonna 2009 useita kuukausia jatkuneiden mellakoiden ja poliittisen kuohunnan jälkeen. Vuonna 2013 hallituskoalitiota oli järjesteltävä uusiksi, kun hallitus oli hävinnyt epäluottamusäänestyksen.

Moldovan vaalit on niin Moldovassa kuin ulkomaillakin nähty niimenomaan valintana lännen ja idän, Euroopan unionin ja Venäjän välillä. Monet läntiset johtajat, kuten Saksan liittokansleri Angela Merkel ja Puolan presidentti Bronisław Komorowski, samoin kuin Ukrainan presidentti Petro Porošenko ovat ilmaisseet tukensa Moldovan Eurooppasuuntautuneelle politiikalle.

Venäjä on puolestaan lukuisia kertoja ilmaissut vastustavansa Moldovan hallituksen Eurooppasuuntautunutta politiikkaa. Kun Moldovan parlamentti heinäkuussa 2014 ratifioi EU:n kanssa solmitun assosiaatiosopimuksen, Venäjä asetti laajan tuontikiellon moldovalaisille hedelmille. Tuontikiellon virallisena syynä oli turvata kasvinterveys. Toisaalta Venäjä oli jo ennen hedelmäkieltoa rajoittanut tuontia Moldovasta sitä mukaa kun Moldova oli edennyt EU-integraatiossa.

Venäjä on länsimaiden tavoin tehnyt selväksi, mitkä Moldovan puolueista ovat sen mieleen. Venäläismyönteisen sosialistipuolueen johtajat vierailivat Moskovassa ensin kesäkuussa ja uudelleen vain hieman ennen vaaleja. Toinen Venäjältä huomattavaa tukea saanut puolue oli Isänmaa-puolue (Patria), jota johtaa tunnettu liikemies Renato Usatii. Hänen väitetään ansainneen omaisuutensa suhteillaan Venäjän valtionrautateihin.

Moldovan korkein oikeus kuitenkin sulki Isänmaa-puolueen ulos vaaleista vain muutamaa päivää ennen vaalipäivää. Puolueen syytettiin vastaanottaneen ulkomaista rahoitusta, minkä Moldovan lainsäädäntö kieltää. Jo helmikuussa 2014 Venäjä tuki laillisuudeltaan kyseenalaista kansanäänestystä

etelämoldivalaisella Gagauzian itsehallintoalueella. Äänestyksessä gagauzialaisten enemmistö kannatti liittymistä Venäjä-vetoiseen tulliliittoon.

Parlamenttivaalit toimitettiin asianmukaisesti, joskin Venäjällä asuvilla moldovalaisilla siirtotyöläisillä oli vaikeuksia päästä äänestämään. Etyjin 1. joulukuuta antaman lausunnon mukaan ihmisille oli syntynyt vaikutelma siitä, että hallitus pyrki hankaloittamaan Venäjällä asuvien moldovalaisien äänestämistä. Moldovan runsaasta kolmesta miljoonasta äänestäjästä noin 400 000–500 000 asuu Venäjällä, eli heidän äänillään on Moldovan vaaleissa suuri merkitys.

Alustavien tulosten mukaan Eurooppa-myönteisten puolueiden koalitiio voitti vaalit, vaikka suurimmaksi puolueeksi nousikin 20,87 prosenttia ääniosuudella Venäjä-myönteinen sosialistipuolue. Se saa parlamenttiin 25 paikkaa. Liberaalidemokraatit saavat 23 paikkaa, Moldovaa vuosina 2001–2009 hallinnut kommunistipuolue 21 paikkaa, demokraattinen puolue 19 paikkaa ja liberaalipuolue 13 paikkaa. Sosialistipuolue menestyi paljon ennusteita paremmin, sillä vaaleista suljetun Isänmaa-puolueen kannattajat siirtyivät jäljelle jääneen Venäjä-myönteisen puolueen taakse.

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

Kolme Eurooppa-suuntautunutta puoluetta saavat siis yhteensä 55 paikkaa 101:stä eli yksinkertaisen enemmistön. Vaikka kommunistipuolue olisi valmis koalitioon sosialistien kanssa, puolueiden yhteensä 46 paikkaa eivät riittäisi enemmistöön. Näin ollen presidentti Nicolae Timofti kehottaneekin Eurooppa-myönteisiä puolueita muodostamaan hallituksen.

Vaalitulos osoittaa selvästi, että Moldova on yhä hyvin kahtiajakautunut yhteiskunta lukuisista hallinnollisista, poliittisista ja taloudellisista uudistuksista huolimatta. Lisäksi maa on yhä yksi Euroopan köyhimmistä: ostovoimakorjattu bruttokansantulo henkeä kohden on vain noin 4 670 dollaria – noin yksi yhdeksäsosa siitä mitä Suomessa. Korruptio on levinnyt laajalle, ja rapistumaan päässeen infrastruktuurin kohentaminen vie kymmeniä vuosia.

Venäjän vaikutusvalta Moldovaan ei ole hiipumassa. Moskovalla on edelleen käytössään samat poliittiset ja taloudelliset painostuskeinot kuin tähänkin asti: Moldova on riippuvainen energiantuonnista Venäjältä; kansallinen kaasunjakelu-yhtiö on venäläisomistuksessa; sadattuhannet moldovalaiset asuvat Venäjällä; ja ennen kaikkea Moldovasta irtautuneen ja Venäjään tukeutuvan Transnistrian alueen tilanne on edelleen

selvittämättä. Kamppailu Moldovan geopoliittisista valinnoista on kaikkea muuta kuin ratkaistu.